

SMÄRTANALYS -att välja rätt behandling REK-dagen 2018-01-31

Överläkare
Lena Lundorff
Terapigrupp SMÄRTA

Definition smärta:

Smärta är en obehaglig sensorisk och emotionell upplevelse som signalerar om hotande eller pågående vävnadsskada eller kan beskrivas i dessa termer.

(IASP defntion översatt SE)

Viktigt att:
Differentiera mellan akut och
långvarig smärta

Akut smärta

- Orsakas av yttre eller inre skador och kan oftast lokaliseras tydligt
- Intensiteten har ofta samband med utlösande stimulus
- Har en varnande och skyddande funktion

Långvarig smärta

- Kan inte alltid kopplas ihop med orsakande händelse
- Intensiteten förknippas inte med utlösande stimulus
- Har förlorat sin varnande och skyddande funktion
- Har blivit en sjukdom i sig
- Utgör en speciell behandlingssvårighet

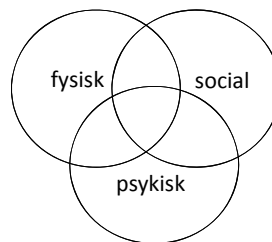
Prevalens smärta

- Cirka 25% av europeisk befolkning upplevt smärtor i muskler, leder, nacke och rygg > 3 mån (n= 53 524, 2008; Fra/ Ty/ Ita/ Spa/ UK)
- 19% haft långvarig smärta (ej cancer) > 6 mån (n=10 066, 2003; DK)

Samsjuklighet vid svår smärta

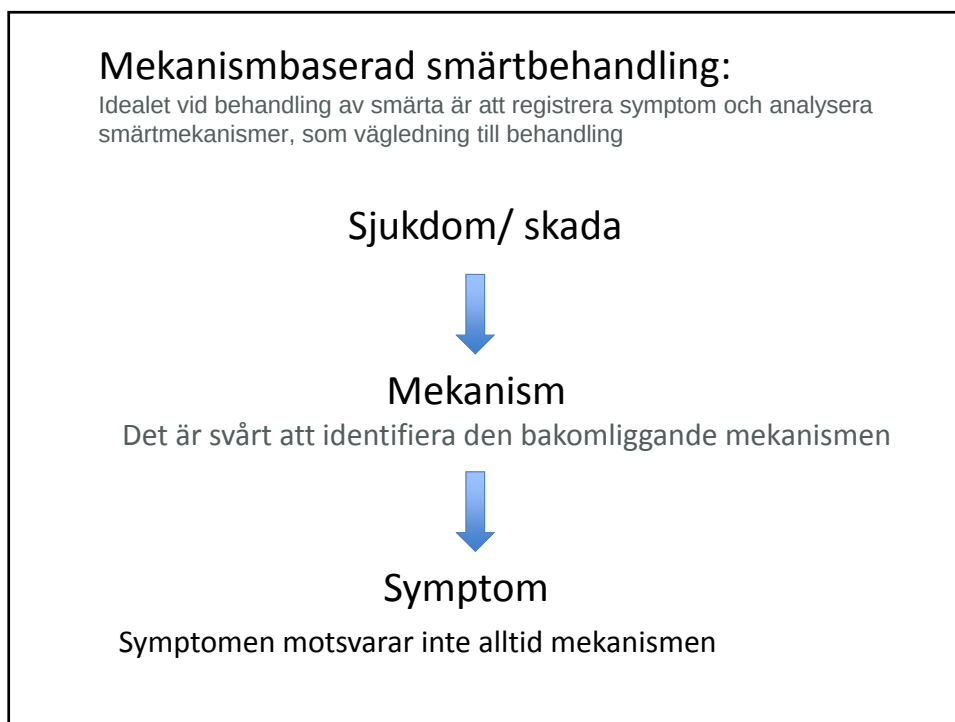
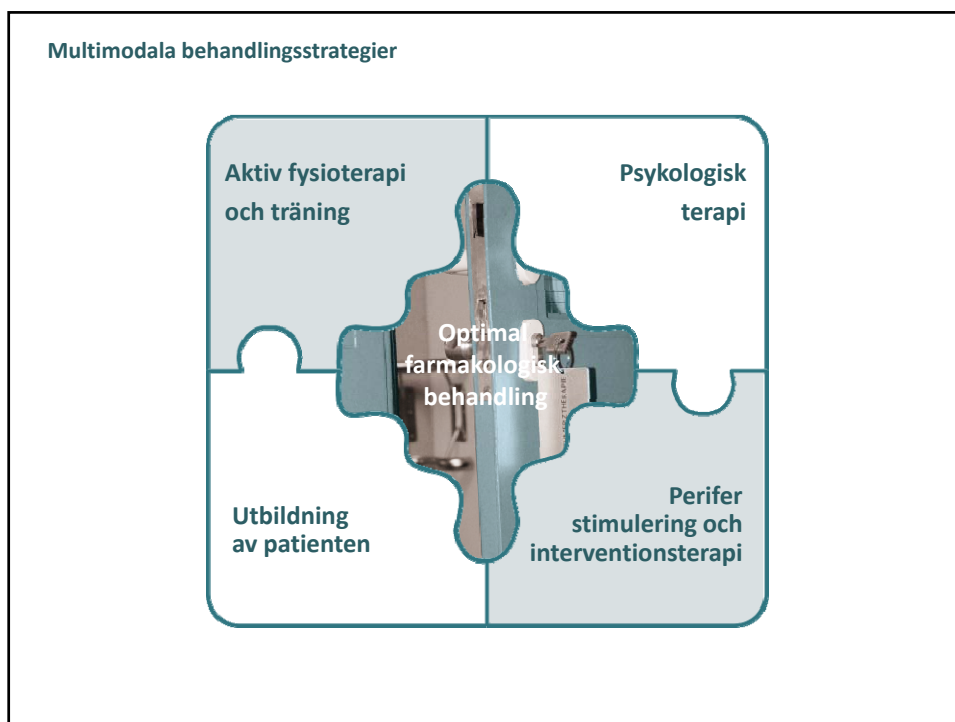
- Sömnsvårigheter
- Sömnlöshet
- Oro
- Depression

"Den totala smärtan":

Smärtbehandling

- Icke-farmakologisk
- Farmakologisk

Klinisk bedömning:

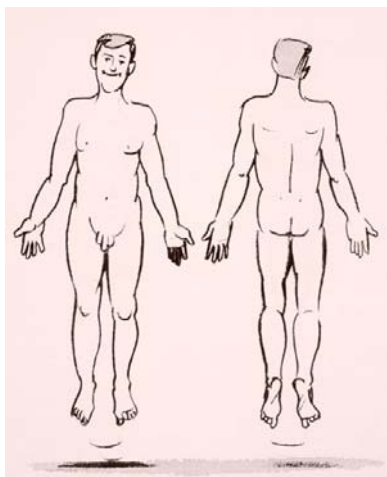
- Anamnes
- Status (fysisk och psykisk bedömning)
- Datainsamling

Smärtanamnes

- Var gör det ont?
- När gör det ont?
- Hur mycket gör det ont?
- Beskriv smärtan!
- Påverkas sömnen av smärta?

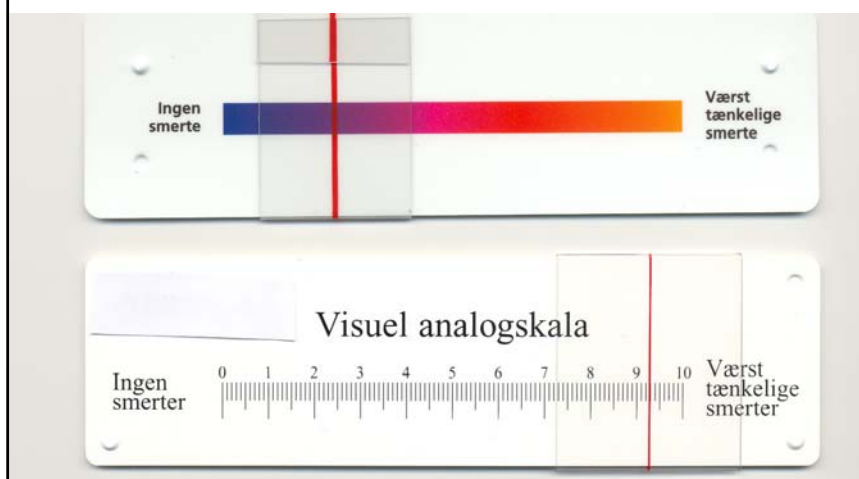
Var?

När?

- konstant, anfallsvis, vad lindrar/provocerar??

Att mäta smärta

Smärtbeskrivningar:

- Molande
- Tryckande
- Svidande
- Brännande
- Dunkande
- Ilande
- Pulserande
- Sticker som knivar
- Skärande
- Prickar som nålar
- Som elektriska stötar
- ” Liknar ingen annan smärta”
- ” det gör bara ont”

Smärttyper:

- Nociceptiv (somatisk, visceral, härunder även inflammatorisk smärta)
- Neuropatisk
- Blandad smärttyp (nociceptiv/ neuropatisk)

Klassifikation av smärta

Nociceptiv

Smärta till följd av verklig eller hotande skada av icke-nervvävnad som orsakas av **aktivering av nociceptorer**

Neuropatisk

Smärta orsakad av en **lesion eller sjukdom** i den somatosensoriska delen av nervsystemet

Definitions adapted by IASP 2011

IASP: International Association for the Study of Pain

IASP 2012 update to "Part III: Pain Terms, A Current List with Definitions and Notes on Usage" (pp 209-214) Classification of Chronic Pain, Second Edition, IASP Task Force on Taxonomy, edited by H. Merskey and N. Bogduk, IASP Press, Seattle, 1994 17

Karakteristika nociceptiv smärta

Molande, tryckande, relativt vällokaliserad

↓
SOMATISK

Molande, tryckande, pulserande, svårlokaliserad

↘
VISCERAL

Karakteristika neuropatisk smärta

Paradox, brännande, svidande, ilande smärta

Följer ofta neurologiska segment

Förekommer ofta ihop med parestesier/dysestesier

NB! En symtompresentation i sig själv betyder inte med säkerhet diagnosen neuropatisk smärta.

Huvudsakliga problem med denna terminologi

- Smärtan hos stora patientgrupper är svår att klassificera som nociceptiv eller neuropatisk.
- Många av dessa patienter har tillstånd som kännetecknas av störd smärtmodulering
- Idag använder kliniker och forskare "hemgjorda" termer vilket orsakar begreppsförvirring t.ex. "dysfunktionell smärta"
- Behov av revision förelåg

Termen **nociplastisk smärta** blev godkänd av IASP Council 171025 och är nu en del av IASP officiella terminologi

När ska **nociplastisk smärta** användas

- Termen är tänkt för klinisk användning för patienter med smärta och **hypersensitivitet** med kliniska och psykofysiska fynd tydande på förändrad nociceptiv funktion
- Typiska patientgrupper är:

Complex Regional Pain Syndrome type I

Fibromyalgi

Vissa former av muskuloskeletal smärta*

“Funktionell” visceral smärta†

* t.ex. vissa former av ospecifik ländryggsmärta, † t.ex. irritable bowel syndrome, irriterad blåsa
Kosek, Cohen et al. Pain 2016;157:1382-86

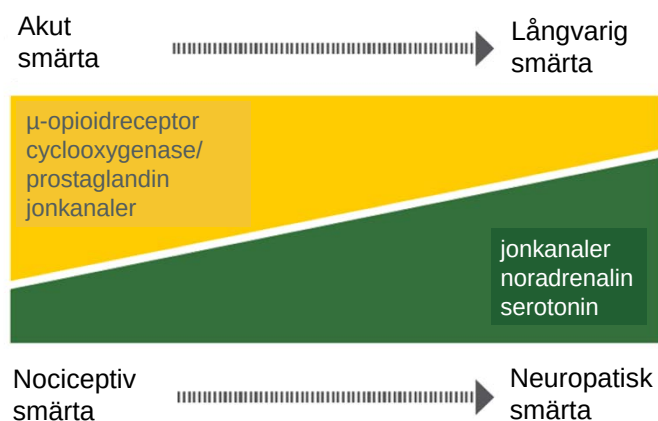
Val av behandling:

- Kausal behandling – t.ex. kirurgi, antibiotika
- Symtomatisk behandling – t.ex. analgetika

Individuell behandlingsplan:

- Mål för behandlingen
- Prognos och tidsperspektiv
- Patientens personlighet
- Compliance
- Sociala resurser

Olika smärttillstånd - olika verkningsmekanismer

Joachim Scholz, Clifford J. Woolf, Published Online 28 October (2002); doi:10.1038/nn942

93

Farmakologisk smärtlindring

Nociceptiv smärta

paracetamol

NSAID

opioider

SNRI?

Neuropatisk smärta

amitryptilin

SNRI

gabapentin

pregabalin

opioider?

Topikalt: lidokain,
kapsaicin

Nociplastisk smärta

amitryptilin

SNRI

gabapentin

pregabalin

Läs!

Tack för mig!

